

WIADOMOŚCI DIECEZJALNE PODLASKIE

WYDAWNICTWO KURJI DIECEZJALNEJ.

Adres Redakcji: Siedlce, Kurja Diecezjalna.

W sprawach prenumeraty i innych administracyjnych adres: Kurja Diecezjalna, Siedlce. || Zeszyty zamienne i egzemplarze recenzyjne należy nadsyłać pod adresem Redaktora.

Przedpłata roczna 30 zł., cena zeszytu miesięcznego 3 zł. Ogłoszenia (tylko na okładce) w stosunku 60 zł. za całą stronę.

Dział urzędowy.

Z Ordynariatu.

Zarządzenie o uroczystościach papieskich. Zarządzenie o imieninach Prezydenta Rzeczypospolitej.

Z Kurji Diecezjalnej.

Wielki Post. Zarządzenie w sprawie przybycia kapłanów do Siedlec na nabożeństwo wielkoczwartkowe w katedrze. Wezwanie kapłanów na rekolekcje do Siedlec i Janowa. Wizytacje kanoniczne w r. 1934. W sprawie Stowarzyszenia Stanisławitów. W sprawie odpustów. W sprawie ks. Walerjana (Jana) Ostrowskiego. Pismo ks. Piotra Bolesława Komorowskiego do Biskupa Podlaskiego.

Zmiany w składzie osobistym Duchowieństwa.

Dziennik czynności J. E. Ordynariusza.

Rozporządzenia prawno-państwowe.

O ubezpieczeniach. Podatek dochodowy. Rozporządzenie Rady Ministrów o stowarzyszeniach katolickich. Zasadnicze orzeczenie w sprawie opłacania służby kościelnej w Kasie Chorych. Orzeczenie w sprawie ubezpieczenia organistów.

Dział nieurzędowy.

Pastoralja.

Sprawozdanie Związku S. M. P. w Siedlcach.

Ogłoszenia.

„Patniczym szlakiem” do Ziemi Świętej. W sprawie książki „Arcybiskup Jan Cieplak”. Dusza rosyjska i jej religijność według Bierdiajewa.

Informacje.

Poszukiwanie spadkobierców Wiktora Gamby. Poszukiwanie p. Teofili Gareckiej. Poszukiwanie rodziny Wichrzyckich. Poszukiwanie spadkobierców po ś. p. Romanie Grabowskim.

Bibliografja.

Deotyma—„Królowa Jadwiga”. Nowe wydawnictwa N. I. A. K. Ateneum Kapłańskie—styczeń 1934 r. 1900-letni Jubileusz Odkupienia Ludzkości—ks. Tadeusz Graliński. „Pokój Wam!” — ks. Joachim Wiktor Król. „Stworzenie” — ks. prof. Bernard Bartmann. Jezus Eucharystyczny naszym podczas ziemskiej podróży Przewodnikiem—O. Ireneusz Kmiecik.

Konferencja z Księżmi Dziekanami.

WIADOMOŚCI DIECEZJALNE PODLASKIE

WYDAWNICTWO KURJI DIECEZJALNEJ.

Adres Redakcji: Siedlce, Kurja Diecezjalna.

W sprawach prenumeraty i innych administracyjnych adres: Kurja Diecezjalna, Siedlce.

Zeszyty zamienne i egzemplarze recenzyjne należy nadsyłać pod adresem Redaktora.

Przedpłata roczna 30 zł., cena zeszytu miesięcznego 3 zł. Ogłoszenia (tylko na okładce) w stosunku 60 zł. za całą stronę.

DZIAŁ URZĘDOWY.

Z ORDYNARJATU.

Do Wielebnego Duchowieństwa diecezji Siedleckiej czyli Podlaskiej.

W dniu 6 lutego r. b. przypada dwunasta rocznica obioru na Stolicę Apostolską Piusa XI. Ze specjalną radością powinniśmy obchodzić tę uroczystość. Pius XI, pierwszy nuncjusz w odrodzonej, wolnej Polsce, miłujący ją całym sercem, nie opuszczający jej w czasie najazdu bolszewików pragnąc z nią cierpieć, mąż wielkiego umysłu, serca, wiedzy, niezmordowany pracownik na Stolicy Apostolskiej, Papież misyj, Papież robotników, Papież biednych, opuszczonych, Obrońca nierozzerwalności małżeństwa, świętości rodziny, chrześcijańskiego wychowania młodzieży, Papież akcji katolickiej, Papież złączenia wszystkich narodów w pokoju i miłości, Papież zjednoczenia w Kościele Chrystusowym wszystkich, którzy się od niego odłączyli, Papież ogłaszający Jubileusz rocznicy dwiętnastoletniego stulecia Odkupienia rodzaju ludzkiego przez Pana Naszego Jezusa Chrystusa, jest wielkim darem niebios dla ludzkości całej — i stąd w szczególniejszy sposób Bogu Wszechmogącemu za ten dar dziękować należy. Przewielebne Duchowieństwo w niedzielę dnia 4 lutego zapowie Wiernym o tej wielkiej rocznicy, ogłosi, że w czasie audiencji mojej w roku ubiegłym w szczególniejszy sposób Papież błogosławił całej diecezji naszej, i zachęci do modlitwy na intencję Ojca Świętego Piusa XI. Dnia 11 lutego w czasie nabożeństwa Ks.Ks. Proboszczowie i Prefekci wygłoszą naukę o znaczeniu papiestwa, łącząc z tym tematem błogosławione skutki obecnego Roku Jubileuszowego. Po sumie będzie odśpiewane Te Deum laudamus z modlitwą na intencję Ojca Świętego. Dnia 10 lub 11 lutego organizacje Akcji Katolickiej urządzają akademje, związane z uroczystością dwunastoletniej rocznicy obioru Piusa XI na Stolicę Apostolską.

Siedlce, dn. 6 stycznia 1934 r.

† HENRYK biskup.

Do Wielebnego Duchowieństwa diecezji Siedleckiej czyli Podlaskiej.

Dnia 1 lutego w dzień Świętego Ignacego, Patrona Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, profesora Ignacego Mościckiego, Księża Proboszczowie i Prefekci odprawią w godzinie odpowiedniej Msze święte w intencji Pana Prezydenta, a po Mszy świętej będzie odśpiewane „Boże coś Polskę...”
O czym należy powiadomić wiernych w niedzielę dnia 28 stycznia.

Siedlce, dn. 6 stycznia 1934 r.

† HENRYK biskup.

Z KURJI DIECEZJALNEJ.

Wielki Post.

Władza Diecezjalna przypomina Wielebnemu Duchowieństwu przepisy i pouczenia o poście (zob. W. D. P. r. 1928 str. 46-49).

Wielki Czwartek.

A. Na cerem. Kons. Olejów św. przybędą do Siedlec w Wielką Środę t. j. 28 marca r. b. następujący kapłani:

1. Wik. par. Janów z naczynekami dekanatów Janowskiego i Łosickiego.
2. Wik. par. św. Jozafata w Białej z naczynekami dekanatu Białskiego i Terespolskiego.
3. Wik. par. Garwolin z naczynekami dek. Garwolińskiego i Żelechowskiego.
4. Wik. par. Łaskarzew z naczynekami dekan. Łaskarzewskiego.
5. Wik. par. Przem. Pańsk. w Łukowie z naczynekami dek. Łukowskiego.
6. Wik. par. św. Józefa w Międzyrzeczu z naczynekami tegoż dekanatu.
7. Wik. par. Parczew z naczynekami dekanatu Parczewskiego i Wisznickiego.
8. Wik. par. Radzyń z naczynekami tegoż dekanatu.
9. Wik. par. Ryki z naczynekami dek. Stężyckiego.
10. Wik. par. Kosów z naczynekami dek. Sterdyńskiego i Sokolowskiego.
11. Wik. par. Węgrów z naczynekami dek. Węgrowskiego i Liwskiego.
12. Wik. par. Włodawa z naczynekami tegoż dekanatu.

B. WW. JJ. KsKs. Dziekani zechcą naczynek dekanalne do Ole-

jów św. dostarczyć kapłanowi, który ma je przywieźć do Siedlec, i później od tegoż kapłana odebrać, wyznaczony kapłan przyjeżdża do Siedlec na koszt dekanatu, względnie dekanatów, dla których Oleje św. przywozi.

C. Wyznaczeni kapłani wszystkie aparaty (humerał, albę, pasek, manipularz, stulę i ornat) otrzymają na miejscu w katedrze, a po przybyciu do Siedlec mają w Wielki Czwartek od wczesnego rana słuchać spowiedzi w katedrze.

Rekolekcje kapłańskie 1934 roku.

Rekolekcje kapłańskie odbędą się w roku bieżącym w Siedlcach w dn. 2—6 lipca, początek dnia 2 lipca o godzinie wpół do ósmej wieczorem, zakończenie dnia 6 lipca w południe.

Na ten tur, z polecenia J. E. Ordynariusza, zostają wezwani następujący kapłani: 1. Augustynowicz Władysław, 2. Bakiera Jan, 3. Banaś Florjan, 4. Bąk Władysław, 5. Berlinerblau Jan, 6. Bieliński Edward, 7. Bloch Józef, 8. Bogucki Franciszek, 9. Bogucki Stefan, 10. Borkowski Julian, 11. Bujno Marjan, 12. Celiński Wacław, 13. Chojecki Antoni, 14. Chwedoruk Franciszek, 15. Cybula Stanisław, 16. Czajka Jan, 17. Domalewski Henryk, 18. Domański Stanisław, 19. Dragan Piotr, 20. Filaber Tadeusz, 21. Gajowniczek Wacław, 22. Gałęcki Michał, 23. Gaska Wacław, 24. Grochowski Franciszek, 25. Grodzki Antoni, 26. Grzymała Wacław, 27. Grzywaczewski Bolesław, 28. Hładuniak Stanisław, 29. Jabłoński Edw., 30. Jakubczak Edward, 31. Jasiński Bolesław, 32. Kaszyński Tadeusz, 33. Kocyk Józef, 34. Koczkodaj Aleksander, 35. Kowalczyk Bolesław, 36. Krępla Bolesław, 37. Kryński Adolf, 38. Kryśiewicz Bolesław, 39. Kwiatkowski Kazimierz, 40. Lewicki Władysław, 41. Łapiński Czesław, 42. Milik Wacław, 43. Mioduszewski Antoni, 44. Niemira Piotr, 45. Norwind Paweł, 46. Odowski Tomasz, 47. Olszewski Władysław, 48. Osiński Franciszek, 49. Petrykowski Eugenjusz, 50. Połoński Tadeusz.

Drugi tur rekolekcij kapłańskich odbędzie się w roku bieżącym w Janowie Podlaskim w dn. 9—13 lipca, początek dn. 9 lipca o godz. wpół do ósmej wieczorem — zakończenie dnia 13 lipca rano.

Na ten tur wezwani zostają następujący kapłani: 1. Brudnicki Zygmunt, 2. Zwierz Piotr, 3. Moniuszko Józef, 4. Pietkiewicz Bolesław, 5. Pieczara Stanisław, 6. Pieńkowski Józef, 7. Pniewski Czesław, 8. Połoński Tadeusz, 9. Prus Alek., 10. Puchalski Ewaryst, 11. Rachoń Bronisław, 12. Radek Józef, 13. Ruciński Józef, 14. Ruszkiewicz Henryk, 15. Rybiński Apolinary, 16. Saciłowski Bronisław, 17. Samulak Jan, 18. Sitkowski Marjan, 19. Sobolewski Ludwik, 20. Sopyła Ignacy, 21. Stępień Władysław, 22. Szczepański Stanisław, 23. Szczotkarz Stefan, 24. Szlendak Kazimierz, 25. Szulak Ludwik, 26. Syroczyński Zygmunt, 27. Ścibiorek Stefan, 28. Śluzek Stefan, 29. Świerczewski Marjan, 30. Świdorski Czesław, 31. Terlikowski Jan, 32. Turski Bronisław, 33. Urbańczyk Władysław, 34. Wajszczuk Feliks, 35. Wądołowski Tadeusz, 36. Weiss Marceł, 37. Wilczopolski Stanisław, 38. Wlazłacki Adolf, 39. Włodkowski Bolesław, 40. Wojdyło Aleksander, 41. Woityła Adam,

42. Wójcik Walenty, 43. Wójcikowski Wojciech, 44. Wrzosek Czesław, 45. Wysokiński Antoni, 46. Zaczyński Piotr, 47. Zalewski Marjan, 48. Zapadka Franciszek, 49. Zaremba Aleksander.

1. Rekolektanci przywiozą z sobą kołdrę, poduszkę, prześcieradło, ręcznik i kawałek mydła.

2. Opłatę za utrzymanie uiszczą na ręce prokuratora Seminarjum Duchownego w Siedlcach lub w Janowie.

3. O ile kto z Wielebnych Księży nie będzie mógł przybyć na wskazany termin dla odprawienia rekolekcji lub chciałby zmienić miejsce odprawiania rekolekcji, Janów na Siedlce lub odwrotnie, obowiązany jest prosić o to Władzę Diecezjalną na miesiąc przed terminem—inaczej poniesie koszt, związane z przygotowaniem posiłku dla rekolektantów.

Wikariusz Generalny
Biskup Sufragan Podlaski

† Cz. Sokółowski

Notariusz

Ks. J. Kocięcki

Siedlce, dnia 30 stycznia 1934 roku.

Wizytacja kanoniczna w 1934 roku

J. E. Ksiądz Biskup Diecezjalny odbędzie wizyty kanoniczne parafij w następującym porządku.

Dnia 3 maja przyjazd do Parczewa o godz. 5 po poł. — wyjazd dn. 5 maja godz. 4 po południu.

Dnia 5 maja godz. 5 po poł. przyjazd do par. Milanów — wyjazd dn. 6 maja o godz. 4 po poł.

Dnia 6 maja o godz. 5 po poł. przyjazd do Gęsi—wyjazd dn. 7 maja o godz. 4 po południu.

Dnia 7 maja godz. 5 po poł. przyjazd do Jabłonia — wyjazd dn. 8 maja o godz. 4 po południu.

Dnia 8 maja godz. 5 po poł. przyjazd do Paszenek — wyjazd dn. 9 maja o godz. 4 po południu.

Dnia 9 maja godz. 5 po południu przyjazd do Kolana —wyjazd dnia 10 maja o godz. 4 po południu.

Dnia 10 maja godz. 5 po poł. przyjazd do Kodeńca—wyjazd dnia 12 maja o godz. 8 rano do Holi (suma w ob. ws.) wyjazd. o godz. 4 po południu.

Dnia 12 maja przyjazd do Sosnowicy o godz. 5 po poł. — wyjazd 13 maja o godz. 4 po południu.

Dnia 13 maja o godz. 5 po poł. przyjazd do Uścimowa — wyjazd 14 maja o godz. 4 po południu.

Dnia 14 maja o godz. 5 po poł. przyjazd do Ostrowa — wyjazd 16 maja o godz. 8 do Rozkopaczewa na sumę i powrót po poł. do Ostro-

wa na konferencję z Księżmi dekanatu Parczewskiego, na którą winni przybyć wszyscy kapłani tego dekanatu w dniu 17 maja. Tegoż dnia po poł. powrót do Siedlec.

Dnia 2 czerwca o godz. 5 po poł. przyjazd do Sterdyni — wyjazd 4 czerwca o godz. 4 po poł.

Dnia 4 czerwca o godz. 5 po poł. przyjazd do Zembrowa — wyjazd dn. 5 czerwca o godz. 4 po poł.

Dnia 5 czerwca o godz. 5 po poł. przyjazd do Seroczyna Ster. — wyjazd dn. 6 czerwca godz. 4 pp.

Dnia 6 czerwca o godz. 5 po poł. przyjazd do Łazówka — wyjazd dn. 7 czerwca o godz. 4 pp.

Dnia 7 czerwca o godz. 5 po poł. przyjazd do Gródka — wyjazd dn. 8 czerwca o godz. 4 pp.

Dnia 8 czerwca o godz. 5 po poł. przyjazd do Jabłonnej — wyjazd dn. 10 VI. o godz. 4 pp.

Dnia 10 czerwca o godz. 5 po poł. przyjazd do Grodziska — wyjazd dn. 11.VI. o godz. 4 pp.

Dnia 11 czerwca o godz. 5 po poł. przyjazd do Skibniewa — wyjazd dn. 12.VI. o godz. 4 pp.

Dnia 12 czerwca o godz. 5 po poł. przyjazd do Kossowa — wyjazd dn. 14.VI. o godz. 4 pp.

Dnia 14 czerwca o godz. 5 po poł. przyjazd do Ceranowa — wyjazd dn. 16.VI. o godz. 4 pp.

W Ceranowie odbędzie się konferencja z kapłanami w dn. 15 czerwca po poł. dekanatu Sterdyńskiego, na którą mają przybyć wszyscy kapłani tegoż dakanatu.

Wizytacja kanoniczna w 1934 roku.

J. E. Ks. Biskup Sufragan odbędzie wizytację kanoniczną następujących parafij:

Dnia 19 maja o godz. 5 po poł. przyjazd do Sławatycz — wyjazd dn. 20.V. o godz. 4 pp.

Dnia 20 maja o godz. 5 po poł. przyjazd do Hanny — wyjazd dn. 21.V. o godz. 4 pp.

Dnia 21 maja o godz. 5 po poł. przyjazd do Dolhobrodów — wyjazd dn. 22.V. o godz. 4 pp.

Dnia 22 maja o godz. 5 po poł. przyjazd do Różanki — wyjazd dn. 23.V. o godz. 4 pp.

Dnia 23 maja o godz. 5 po poł. przyjazd do Uhruska — wyjazd dn. 24.V. o godz. 4 pp.

Dnia 24 maja o godz. 5 po poł. przyjazd do Hańska — wyjazd dn. 25.V. o godz. 4 pp.

Dnia 25 maja o godz. 5 po poł. przyjazd do Wereszczyna — wyjazd dn. 26.V. o godz. 4 pp.

Dnia 26 maja o godz. 5 po poł. przyjazd do Woli Wereszcz. — wyjazd dn. 27.V. o godz. 4 pp.

Dnia 27 maja o godz. 5 po poł. przyjazd do Brussa — wyjazd dn. 28.V. o godz. 4 pp.

Dnia 28 maja o godz. 5 po poł. przyjazd do Lubienia — wyjazd dn. 29.V. o godz. 4 pp.

Dnia 29 maja o godz. 5 po poł. przyjazd do Orchówka—wyjazd dn. 30.V. o godz. 4 pp.

Dnia 30 maja o godz. 5 po poł. przyjazd do Włodawy.

Dnia 1 czerwca o godz. 8 rano wyjazd do Tomaszówki, powrót do Siedlec dn. 1 czerwca wieczorem.

Dnia 1 czerwca po południu we Włodawie konferencja z kapłanami dekanatu Włodawskiego, na którą winni przybyć wszyscy kapłani tego dekanatu.

Dnia 17 czerwca o godz. 5 po poł. przyjazd do Liwa — wyjazd dn. 18.VI. o godz. 4 pp.

Dnia 18 czerwca o godz. 5 po poł. przyjazd do Wyszkowa—wyjazd dn. 19.VI. o godz. 4 pp.

Dnia 19 czerwca o godz. 5 po poł. przyjazd do Kopci—wyjazd dn. 20.VI. o godz. 4 pp.

Dnia 20 czerwca o godz. 5 po poł. przyjazd do Grębkowa—wyjazd dn. 21.VI. o godz. 4 pp.

Dnia 21 czerwca o godz. 5 po poł. przyjazd do Wiszniewa—wyjazd dn. 22.VI. o godz. 4 pp.

Dnia 22 czerwca o godz. 5 po poł. przyjazd do Wierzbna — wyjazd dn. 23.VI. o godz. 4 pp.

Dnia 23 czerwca o godz. 5 po poł. przyjazd do Czerwonki L. — wyjazd dn. 24.VI. o godz. 4 pp.

Dnia 24 czerwca o godz. 5 po poł. przyjazd do Kątów—wyjazd dn. 25.VI. o godz. 4 pp.

Dnia 25 czerwca o godz. 5 po poł. przyjazd do Korytnicy W.—wyjazd dn. 27.VI. wieczorem do Siedlec.

Dnia 26 czerwca o godz. 5 po poł. konferencja z kapłanami dekanatu Liwskiego w Korytnicy Węgrowskiej, na którą mają przybyć wszyscy kapłani tego dek. Z polecenia J. E. Ks. Biskupa Diecezjalnego poleca WW. XX. Dziekanom i Prob., ażeby przed wizytacją kanoniczną parafji dobrze odczytali instrukcję Synodalną (dod. Nr. 1 Syn. Diec. Podl. str. 203—210) wraz z uzupełnieniami tej instr.

1-o o obecności kapłanów podczas biskupich wizyt kanonicznych (Wiad. Diec. Podl. 1924 str. 136).

2-o o słuchaniu spowiedzi i planie zwiedzania instytucyj i domów, które ma odwiedzić Biskup - Wizytator (Wiad. Diec. Podl. 1925 str. 341).

3-o o księdze do zapisywania tematów nauk, głoszonych przez duchowieństwo i przyjęciach na plebanji (Wiad. Diec. Podl. 1926 str. 341)

4-o ponadto WW. Duchowieństwo z całą ścisłością wykona p. 9 instrukcji (Syn. Diec. Podl. str. 210), a wszyscy XX. Proboszczowie na dzień 1 kwietnia 1934 r. nadesłają dokładne i szczegółowe odpowiedzi na przesłany im drukowany kwestjonarjusz, z egzemplarzy przesłanych, jeden egzemplarz należy wypełniony zwrócić do Kurji, jeden przesłać właściwemu Dziekanowi, a jeden zatrzymać w aktach parafjalnych.

5-o przyczem W. Duchowieństwo bezwzględnie zastosuje się do Listu Pasterskiego z dnia 13 marca 1932 r. (Wiad. Diec. Podl. 1932 r. str. 153—154) o nieurządzaniu bram powitalnych i t. p.

Siedlce, dnia 16 stycznia 1934 roku.

Włkarjusz Generalny
Biskup Sufragan Podlaski

Notarjusz Ks. E. Pacewski

† Cz. Sokołowski

W sprawie Stowarzyszenia Stanisławitów.

Od czasu do czasu zjawiają się w prasie katolickiej, a ostatnio w Nr. 46 z dn. 12 listopada r. ub. Przewodnika Katolickiego (artykuł „Z pastuszka — prymasem czyli OO. Marjanie Biali lub Stanisławici“), artykuły, w których podawane są błędne informacje o Stowarzyszeniu Diecezjalnem Stanisławitów, założonem w r. 1928 w diecezji Podlaskiej z siedzibą w Janowie Podlaskim.

Wobec tego Kurja wyjaśniała już raz sprawę w Wiadomościach Diecezjalnych Podlaskich w 1930 r. Nr. 2—3, str. 106 i obecnie przypomina to wyjaśnienie:

1. Stowarzyszenie Stanisławitów nie ma łączności z dawnym Zakonem, a obecnie istniejącą Kongregacją Ks. Marjanów, którzy są prawnymi spadkobiercami dawnego Zakonu OO. Marjanów.

2. Stowarzyszenie Stanisławitów nie jest ani zakonem, ani kongregacją zakonną, lecz zwykłą asocjacją, jak bractwa, sodalicje, bez żadnych ślubów, nawet prostych lub urzędzeń zakonnych (nowicjatu i t. d.)

3. A zatem we wspomnianym artykule podano fałszywe informacje o jakimś zakonie Marjanów Białych w Janowie, o warunkach przyjęcia, a jak się okazuje z przeprowadzonej korespondencji z Redakcją „Przewodnika Katolickiego“ — artykuł ten jest złośliwą i dla sprawy Stowarzyszenia Stanisławitów szkodliwą mistyfikacją.

Kurja Diec. Podlaska uprzejmie prosi czasopisma diecezjalne o przedruk niniejszego komunikatu, celem uniknięcia mistyfikacji, a w razie nadsyłania do tychże czasopism rzekomych informacji w rodzaju wspomnianego artykułu w „Przewodniku Katolickim“ o zwrócenie się po prawdziwe informacje do Kurji tutejszej.

Cyrkularz Kurji w sprawie odpustów.

Święta Penitencjarja Apostolska wśród władz i upoważnień pod dn. 4 października 1933 r. Nr. 932/23 aż do końca 1938 r. udzieliła następujących odpustów:

A. Odpustu zupełnego, który mogą uzyskać wierni:

a) o ile są obecni na Mszy św. odprawianej pontyfikalnie przez Biskupa Diecezjalnego w dniu wyznaczonym przez tegoż Biskupa dla każdej miejscowości diecezji; odpustu tego można dostąpić tylko raz na rok;

b) o ile pobożnie nawiedzą kościół lub kaplicę, bądź publiczną, bądź pół-publiczną w tym czasie, gdy tam Biskup Diecezjalny odbywa wizytację kanoniczną;

c) o ile w czasie synodu diecezjalnego nawiedzą kościół, w którym się odbywa synod diecezjalny;

d) w dniu Komunii Generalnej raz na rok w kościele katedralnym lub innym, przez Biskupa wskazanym, o ile w tym dniu przyjmą tam Komunię św.;

e) w czasie misyj, które odbywają się w diecezji za pozwoleniem Biskupa, o ile przynajmniej wysłuchają połowę nauk misyjnych.

Uwaga: Warunki do uzyskania wyżej wymienionych odpustów (odpustu zupełnego): Spowiedź, Komunia św., nawiedzenie kościoła, 6 pacierzy według intencji Ojca św.

B. Odpustu cząstkowego 100 dni dostępują wierni za pobożne wysłuchanie każdej z nauk na misjach wyżej wspomnianych.

Do cyrkularza z Kurji w sprawie ks. Walerjana (Jana) Ostrowskiego.

Officium Provinciale Ordinis Fr. Minorum Reformatorum in Polonia notificat RP. Valerianum (in saeculo Joannam Ostrowski) sacerdotem Ordinis Fr. Minorum Reformatorum juxta can. 646 ab ordine penitus dimissum.

Siedlce, die 31 Januarii 1934 an.

Vicarius Generalis

† C. Sokołowski.

Ks. Piotr Bolesław Komorowski z diecezji Siedleckiej czyli Podlaskiej, który odstąpił od Kościoła, nadesłał do J. E. Ks. Biskupa Siedleckiego czyli Podlaskiego pismo następującej treści z prośbą o jego opublikowanie:

„Niniejszem wyrażam moje najgłębsze ubolewanie, iż powodowany źle zrozumianą ambicją i rozżaleniem, wywołałem wielkie zgorszenie, występując przeciwko Władzy Duchownej Diecezjalnej Podlaskiej przez pisma, odezwy i publikacje, zrywając łączność ze świętym Kościołem Katolickim i zapisując się do Kościoła Narodowego.

Z dziada, pradziada jestem katolikiem wierzącym, pragnę w tej wierze żyć i umierać, a jako kapłan, wracając skruszony do Kościoła wzorem zbłąkanej owcy i marnotrawnego syna, przepraszam za zgorszenie dane ludowi i proszę pokornie o przebaczenie.

Ksiądz Piotr Bolesław Komorowski.

Siedlce, dn. 2 lutego 1934 r., w uroczystość Najsw. Panny Gromnicznej.

Zmiany w składzie osobistym Duchowieństwa.

Zwolniony O. Roman Perkowski, paulin, z urzędu administratora par. Leśna.

Mianowani: Ks. Aleksander Bołtuć, marjanin, wizytatorem nauki religii w szkołach powszechnych na miejsce ks. Zygmunta Trószczyńskiego; O. Piotr Markiewicz, paulin, administratorem par. Leśna; ks. Mieczysław Klimczyk, wiceproboszcz par. Przesmyki, administratorem par. Lubień.

Przeniesieni: Ks. dr. Mieczysław Grzymała, wikariusz par. Pa-protna, na wikariat do Garwolina; ks. Zygmunt Brudnicki, administrator par. Lubień, na administratora par. Przesmyki; ks. Czesław Żurmanowicz, wikariusz par. Okrzeja, na wikariat do Sokółowa.

Ks. Józef Krupiński, kapłan diecezji Podlaskiej, od dnia 3 stycznia r. b. objął stanowisko *kapelana szpitala wojskowego* w Brześciu n. Bugiem.

Dziennik czynności J. E. Ordynariusza.

Grudzień.

- Dnia 17 — J. E. Ks. Biskup powrócił z Warszawy do Siedlec.
- Dnia 21 — był w Seminarjum Duchownem Mniejszym na „opłatku“.
- Dnia 23 — przed południem odwiedził ochronkę „Gniazdo“, szpital miejski, przytułek dla starców i siostry, pracujące w Seminarjum Mniejszym. W południe przyjmował u siebie w pałacu Duchowieństwo miejscowe, które składało życzenia świąteczne Najd. Arcypasterzowi. W godzinach popołudniowych odwiedził Ks. Biskup miejscowy „Żłobek“ i więzienie.
- Dnia 24 — o godzinie 11-ej odprawił w katedrze jutrznię i zaraz o godz. 12-ej celebrował pontyfikalną pasterkę, podczas której przemawiał.
- Dnia 25 — celebrował w katedrze pontyfikalną sumę, podczas której przemawiał.
- Dnia 31 — o godzinie 3-ej po poł. przyjmował u siebie w pałacu Duchowieństwo miejscowe, które złożyło Najd. Arcypasterzowi życzenia noworoczne, a o 4-ej odprawił w katedrze uroczyste nieszpory na zakończenie roku i po nieszporach przemawiał.

Styczeń.

- Dnia 1 — był obecny na sumie w katedrze.
- Dnia 6 — w katedrze dokonał poświęcenia kadzidła, złota i kredy i przewodniczył w procesji — był obecny na sumie.
- Dnia 8 i 9 — był w Warszawie na posiedzeniu Komisji Mieszanej.
- Dnia 10 — był w Warszawie na posiedzeniu Komisji Prawnej.
- L u t y.
- Dnia 7 — powrócił do Siedlec.

Rozporządzenia prawno-państwowe.

Ministerstwo
Opieki Społecznej
Nr. 9995-U.D.

W sprawie wstrzymania
egzekucyj z tytułu należ-
ności za ubezpieczenie
służby kościelnej.

Odpis

Warszawa, dnia 18 grudnia 1933 r.

Do

**Zakładu Ubezpieczeń Pracowników
Umysłowych**

**w Warszawie
w Król. Hucie
w Poznaniu
we Lwowie**

Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu.

Na podstawie porozumienia z Episkopatem Polski Ministerstwo Opieki Społecznej poleca wstrzymać do dnia 1 kwietnia 1934 przeprowadzenie egzekucyj do majątku księży proboszczów z tytułu należności za zaległe składki ubezpieczeniowe i odsetki zwłoki, przypadających od ubezpieczenia służby kościelnej.

Ministerstwo Opieki Społecznej zaznacza zarazem, iż Episkopat Polski, niezależnie od powyższego, zaleci duchowieństwu regularne opłacanie bieżących składek i spłacenie również, w miarę możliwości, zaległych należności instytucyj ubezpieczeń społecznych.

Dyrektor Departamentu

(—) *J. Wł. Lgocki.*

Ministerstwo
Opieki Społecznej
Nr. 9995-U. D.

W sprawie wstrzymania
egzekucyj z tytułu należ-
ności za ubezpieczenie
służby kościelnej.

Odpis.

Warszawa, dnia 18 grudnia 1933 r.

Do

Okręgowego Urzędu Ubezpieczeń

**we Lwowie
w Warszawie
w Poznaniu.**

Ministerstwo Opieki Społecznej prosi o zakomunikowanie Kasom Chorych, podległym nadzorowi Okręgowego Urzędu, pisma o treści następującej:

Na podstawie porozumienia z Episkopatem Polski Ministerstwo Opieki Społecznej poleca wstrzymać do dnia 1 kwietnia 1934 r. przeprowadzanie egzekucyj do majątku księży proboszczów z tytułu należności za zaległe składki ubezpieczeniowe i odsetki zwłoki, przypadających od ubezpieczenia służby kościelnej.

Ministerstwo Opieki Społecznej zaznacza zarazem, że Episkopat Polski, niezależnie od powyższego, zaleci duchowieństwu regularne opłacanie bieżących składek i spłacanie również, w miarę możliwości, zaległych należności instytucji ubezpieczeń społecznych.

Dyrektor Departamentu

(—) J. Wł. Lgocki.

Podatek dochodowy.

Ministerstwo Skarbu Warszawa wysłało dnia 11 października 1933 r. pod numerem L. D. 11389/2/32 pismo do Izby Skarbowej w Lublinie następującej treści:

„Zwraca się załączniki sprawozdania z dnia 1 kwietnia 1932 r. L. 3878/II/3/32 z tem, że Ministerstwo Skarbu — na zasadzie art. 31 ustawy o państwowym podatku dochodowym (Dz. U. R. P. Nr. 58 z 1925 r. poz. 411) uchyla, jako niezgodne z ustawą, orzeczenie Izby Skarbowej z dnia 13 lutego 1932 r. L. W. II 27174/3/31 w przedmiocie podatku dochodowego od uposażeń służbowych za czas od 1 stycznia 1925 r. do 31 lipca 1931 r. wymierzonego Kurji Biskupiej w Lublinie, potraktowanej jako służbodawca osób, zatrudnionych w Kurji Biskupiej, Kapitulie Katedry Lubelskiej, Kapitulie Kolegaty Zamojskiej, Seminarjum Duchownem i Wyższem Gimnazjum Biskupiem.

Kurja Biskupia — z punktu widzenia prawa kanonicznego, recytowanego przez Konkordat (Dz. U. R. P. Nr. 72 z 1925 r. poz. 501) dla stosunków prawnych w Polsce, a w szczególności dla oceny stosunku prawnego między władzami i urzędami hierarchji kościelnej — *nie może być uznana za służbodawcę wszystkich bez wyjątku osób duchownych w obrębie diecezji, a przede wszystkim tych osób, które są zatrudnione w instytucjach, posiadających odrębną osobowość prawną kościelną, jako to: „Biskupów, Kapituł, Kongregacyj, Zakonów, seminarjów, beneficjów proboszczowskich, innych beneficjów etc., przykładowo wyliczonych w punkcie 2 art. XXIV Konkordatu. Zauważa się, że Kodeks Prawa Kanonicznego nie podaje wyczerpująco wszystkich rodzajów osób prawnych kościelnych i zakonnych, wobec czego w razie zachodzących wątpliwości kwestja osobowości prawnej poszczególnych instytucji kościelnych winna stanowić przedmiot każdorazowego zbadania.*

W związku z powyższem poleca się wznowić postępowanie odwoławcze, celem powzięcia nowej decyzji, zgodnie z niniejszem wyjaśnieniem.

Pozatem wyjaśnia się, że w myśl art. 20 ustawy o państwowym podatku dochodowym oraz § 39 jednolitego tekstu przepisów wykonawczych Ministra Skarbu do teje ustawy, za dochód z uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę księży świeckich i członków zakonów regularnych należy uważać dopłaty, wyznaczone na utrzymanie tych osób z funduszków Państwa, samorządów lub z innych funduszków publicznych (uzupełnienie kongruy). Dotacje, otrzymywane przez osoby duchowne tak w pieniądzu, jak i w naturze z funduszków

kościelnych, i przez Kościół zbieranych, nie stanowią dochodów z uposażeń służbowych lecz mogą conajwyżej służyć za podstawę do wymiaru podatku na podstawie przepisów Działu I. ustawy o państwowym podatku dochodowym.

Na uchwałę Najwyższego Trybunału Administracyjnego z dnia 22 listopada 1932 r. L. Rej. 3984/2/32 należy udzielić bezpośredniej odpowiedzi, że zaskarżone orzeczenie zostało przez Ministerstwo Skarbu uchylone“.

Rozporządzenie Rady Ministrów o stowarzyszeniach katolickich.

Dziennik Ustaw Rzplitej Polskiej (z dnia 31 stycznia r. 1934. Nr. 9, poz. 72) zamieszcza

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 stycznia 1934 r. o stowarzyszeniach służących katolickim celom religijnym i wyznaniowym.

Na podstawie art. 10 prawa o stowarzyszeniach z dnia 27 października 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 808) zarządza się co następuje:

§ 1. Rozporządzenie niniejsze dotyczy stowarzyszeń nieobjętych art. 9 pkt. a) prawa o stowarzyszeniach, a mających za cel podstawowy szerzenie zasad katolickich, jeżeli powstały za zgodą biskupa diecezjalnego lub już po ich powstaniu zostały przezeń aprobowane, nie mają charakteru pracowniczych związków zawodowych, a statuty ich (art. 12 i 19 powołanego prawa) przewidują nadzór biskupa nad działalnością stowarzyszenia.

§ 2. Stowarzyszenia, przewidziane w § 1, będą traktowane według postanowień prawa o stowarzyszeniach z poniższymi zmianami:

Postanowienia: art. 6 pkt. a) w zakresie celu podstawowego stowarzyszeń (§ 1), art. 18, z wyjątkiem pkt. b) w ust. 2 prawa o stowarzyszeniach, nie będą stosowane do tych stowarzyszeń.

§ 14 będzie miał zastosowanie tylko, o ile dotyczy zgodności danego stowarzyszenia z prawem.

Zakładanie oddziałów stowarzyszenia, podpadającego pod § 1, może się odbywać drogą zawiadomienia właściwej władzy administracyjnej, przez centralę stowarzyszenia. Pozatem również do oddziałów stowarzyszeń zwykłych będą stosowane przepisy art. 41 prawa o stowarzyszeniach.

Co do korzystania z ofiarności publicznej stowarzyszenia zwykłe będą traktowane narówni ze stowarzyszeniami zarejestrowanymi.

§ 3. Właściwe władze państwowe za pośrednictwem władzy wojewódzkiej zawiadamiają biskupów diecezjalnych o wszelkich dostrzeżonych uchybieniach w działalności stowarzyszeń, przewidzianych w § 1.

§ 4. Rozporządzenie niniejsze stosuje się również do związków stowarzyszeń, jeśli te związki odpowiadają warunkom § 1, nawet gdy do związku należą stowarzyszenia nie objęte przepisem § 1.

§ 5. Warunkiem zastosowania przepisów niniejszego rozporządzenia jest zawiadomienie właściwej wojewódzkiej władzy administracji ogólnej przez biskupa diecezjalnego o udzieleniu przezeń zgody na założenie stowarzyszenia lub aprobaty dla stowarzyszenia już istniejącego.

Warunek ten uważa się za spełniony także, gdy przy zgłoszeniu stowarzyszenia lub przy wniesieniu podania o rejestrację do właściwej władzy administracyjnej zostanie złożony dokument, stwierdzający zgodę lub aprobatę biskupa diecezjalnego.

§ 6. Stowarzyszenia obecnie istniejące zgodnie z przepisami w dacie ich powstania obowiązującymi, a podpadające pod przepis § 1, będą korzystały z przepisów rozporządzenia niniejszego, jeżeli w ciągu 6 miesięcy od dnia wejścia jego w życie uczynią zadość wymaganiom § 5; do upływu zaś tego czasu mogą uprawiać nadal swą działalność.

§ 7. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 8. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *J. Jędrzejewicz.*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Bronisław Pieracki.*

Zasadnicze orzeczenie w sprawie opłacania służby kościelnej w Kasie Chorych.

Najwyższy Trybunał Administracyjny

O d p i s

L. Rej. 3901/31.

W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej!

Najwyższy Trybunał Administracyjny pod przewodnictwem Sędziego Dr. Rappego, w obecności Sędziów: Dra Barnaczka, Dra Rybaczewskiego, przy udziale urzędnika Sekretariatu Prawniczego Rużemskiego, jako protokulanta w sprawie X. Józefa Ślasyka, proboszcza i dziekana w Wielopolu Skrzyńskim, przeciw orzeczeniu Urzędu Wojewódzkiego Krakowskiego z dnia 4 lutego 1931 r. L. OS. IV. 246/2/30 w przedmiocie obowiązku ubezpieczenia organisty i kościelnego, wobec niezgłoszenia przez strony wyraźnego wniosku o przeprowadzenie rozprawy, w myśl art. 72 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. Poz. 806 Dz. Ust. na posiedzeniu niejawnym, po rozpatrzeniu sprawy: uchyla zaskarżone orzeczenie jako niezgodne z ustawą i zarządza zwrot wniesionej opłaty.

P o w o d y.

Zarząd Powiatowy Kasy Chorych w Dębicy listami płatniczymi z 12 grudnia 1929 r. i z 20 czerwca 1930 r. orzekł, że Aleksander Świę-

toń, organista w Wielopolu, i Karol Sliwa, kościelny w Wielopolu, podlegają obowiązkowi ubezpieczenia na wypadek choroby i zobowiązał księdza Józefa Ślazaka, proboszcza w Wielopolu, do zapłacenia składek ubezpieczeniowych w kwocie 494 zł. 38 gr. za czas od 1 stycznia 1927 r. do 31 listopada 1929 r. i w kwocie 14 zł. 13 gr. za miesiąc czerwiec 1930 r. Starosta w Ropczycach decyzją z 9 sierpnia 1930 r. L. XII. 466 nie uwzględnił odwołania X. Ślazaka od powyższych list płatniczych, a Urząd Wojewódzki w Krakowie orzeczeniem z 4 lutego 1931 r. L. O. S. IV. 246|2|930, wydanem w załatwieniu dalszego odwołania X. Ślazaka, zatwierdził decyzję Starosty.

Na orzeczenie Urzędu Wojewódzkiego wniósł ks. Ślazak skargę do Najwyższego Trybunału Administracyjnego, którą następnie — podaniem z 24 grudnia 1932 — podtrzymał w myśl art. 115 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 października 1932 r. p. 806 Dz. Ust.

Najwyższy Trybunał Administracyjny rozważył, co następuje:

Urząd Wojewódzki zaznaczył w zaskarżonym orzeczeniu, że w myśl reskryptów Ministra Pracy i Opieki Społecznej z 22 września 1926 r. Nr. 3811 U. III i z 27 stycznia 1928 L. 270 U. III. oraz Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z 14 grudnia 1925 roku L. 10228 i zgodnie z przepisem § 12 ustawy konkurencyjnej w brzmieniu ustalonej ustawą z 20 sierpnia 1905 (gal. Dz. Ust. Kr. Nr. 100) pracodawcą służby kościelnej jest każdorazowy proboszcz, a zatem na nim ciąży obowiązek zgłaszania służby kościelnej do Kasy Chorych i on jest wobec tejże Kasy odpowiedzialny za składki ubezpieczeniowe, pokrywać się mające z dochodów kościelnych, względnie dodatków konkurencyjnych.

Skarżący wywodzi w skardze, że pracodawcą służby kościelnej nie jest proboszcz, lecz kościół, względnie gmina parafjalna, a proboszcz działa jedynie w imieniu tejże gminy, względnie w imieniu kościoła, jako zastępca i z tego powodu osobiście, t. j. swoim majątkiem, nie odpowiada za składki ubezpieczeniowe.

Urząd Wojewódzki w odpowiedzi na skargę podnosi, że proboszcz nie tylko przyjmuje służbę kościelną, lecz także kieruje jej pracą.

W związku z tem stwierdzić przedewszystkiem należy, że osoba, przyjmująca osoby inne do pracy, a nawet kierująca ich pracą, przez to samo jeszcze nie staje się ich pracodawcą. W ustawie o ubezpieczeniu na wypadek choroby z 19 maja 1920 (p. 272. Dz. Ust.) nie skreślono istoty pojęcia pracodawcy. Przyjąć wobec tego należy, że prawodawca ma w tej ustawie na myśli pracodawców w znaczeniu zwyczajnem, a zatem osoby, które na swój rachunek i na swoje ryzyko zatrudniają pracowników. Obojętnem jest przytem, czy dana osoba sama przyjmuje pracowników i czy kieruje ich pracą, czy też działa za pośrednictwem swoich zastępców, względnie pełnomocników. Skarżący mógłby być wobec tego osobiście uważany za pracodawcę organisty Świętonia i kościelnego Sliwy tylko w tym razie, gdyby pracownicy byli zatrudnieni na jego rachunek i ryzyko. Do uznania, że ten warunek jest spełniony, brak jednak podstawy. W szczególności nie mogą być w tym względzie za podstawę uważane postanowienia § 12 ustawy z 15 sierpnia 1866 (gal. Dz. Ust. Kraj. Nr. 28), względnie ustawy z 16 kwietnia 1896 (gal. Dz. Ust. Kraj. Nr. 25) w brzmieniu ustalonej powołaną w zaskarżonym orze-

czeniu ustawą z 20 sierpnia 1905, ponieważ w tych postanowieniach określono dla wydatków na utrzymanie sług kościelnych źródła specjalne, odrębne od prywatnego majątku proboszcza. Gdy zaś skarżącego zobowiązano osobiście do płacenia składek ubezpieczeniowych, należało uchylić zaskarżone orzeczenie jako niezgodne z ustawą.

Zwrot opłaty od skargi opiera się na art. 95 rozporządzenia z 27 października 1932 (p. 806 Dz. Ust.).

Warszawa, dnia 25 kwietnia 1933 r.

Podpisy: Dr. Rappe, Dr. Bernaczek, Dr. Rybaczewski.

Najwyższy Trybunał Administracyjny.

Do Ks. Józefa Ślazaka, proboszcza i dziekana w Wielopolu Skrzyńskim.

Do rąk pełnomoc. adwokata, D - ra Brunona Krisego w Ropczycach.

Przesyła Księdzu Dziekanowi, jako skarżącemu, powyższy wypis wyroku.

Zwrot opłaty uskuteczni Izba Skarbo- wa w Krakowie do rąk skar- żącego.

Warszawa, 2 maja 1933 r.

Prezes, podpis nieczytelny.

Członek Sekretarjatu,

podpis nieczytelny.

Orzeczenie w sprawie ubezpieczenia organistów.

Najwyższy Trybunał Administracyjny

L. Rej. 5896/31.

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej.

Najwyższy Trybunał Administracyjny pod przewodnictwem Sędziego Dr. Bernaczka w obecności Sędziów: Dr. Rybaczewskiego, Żeleńskiego i protokulanta Dr. Pogonowskiego w sprawie ks. Wojciecha Stachyraka w Futomie przeciw orzeczeniu Urzędu Wojewódzkiego we Lwowie z dnia 6 maja 1931 r. L: P. U. 288|cho|30|401cho|30 w przedmiocie ubezpieczenia na wypadek choroby organisty Antoniego Siwca, w myśl art. 72 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. poz. 806 Dz. Ust. na posiedzeniu niejawnem, po rozpatrzeniu aktów sprawy:

uchyla zaskarżone orzeczenie jako nieuzasadnione w ustawie i zarządza zwrot wniesionej opłaty.

P o w o d y.

Powiatowa Kasa Chorych w Rzeszowie wymierzyła ks. Wojciechowi Stachyrakowi, rzym. kat. proboszczowi w Futomie, opłatę ubezpieczenio-

wą z tytułu zatrudnienia organisty Antoniego Siwca w kwocie 6 zł. 83 gr. za grudzień 1929 r., zaliczając go do 6 grupy zarobkowej; Starostwo w Rzeszowie orzeczeniem z 3 kwietnia 1930 r. L. 28|Kas ch|30 zatwierdziło ten wymiar.

Odwołania ks. Stachyraka Urząd Wojewódzki we Lwowie decyzją z 6 maja 1931 r. L. P. U. 228|cho|30 401|cho|30 nie uwzględnił i zatwierdził orzeczenie Starostwa co do obowiązku ks. Stachyraka jako proboszcza, ubezpieczenia organisty, natomiast uchylił dokonany przez Kasę Chorych wymiar składek, jako nieoparty na szczegółowym zbadaniu.

Na decyzję tę wniósł ks. Stachyrak do Najwyższego Trybunału Administracyjnego skargę, popartą stosownie do art. 115 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 października 1932 r. (Dz. Ust. poz. 806) bez żądania przeprowadzenia rozprawy.

Rozpatrując sprawę Najwyższy Trybunał Administracyjny rozważył co następuje:

Władza pozwana stanęła w zaskarżonym orzeczeniu na stanowisku, że za pracodawcę służby kościelnej, do której zalicza się organista, uważać należy proboszcza właściwej parafii, który jest odpowiedzialnym wobec Kasy za całość należnych składek ubezpieczeniowych.

Najwyższy Trybunał Administracyjny nie podzielił tego zapatrywania. Jak to już bowiem Trybunał orzekł w wyroku swoim z 25 kwietnia 1933 r. L. Rej. 3091|31, za pracodawców w myśl ustawy z 19 maja 1920 r. (D. U. poz. 272) uważać należy osoby, które na swój rachunek i na swoje ryzyko zatrudniają pracowników. W danym przypadku mógłby zatem skarżący być uznany za pracodawcę Antoniego Siwca wtedy, gdyby tenże zajęty był na rachunek i ryzyko skarżącego. Tymczasem do stwierdzenia, że warunek ten odnośnie do organisty Siwca jest spełniony, brak jest jakiegokolwiek podstawy.

Gdy więc skarżącego zobowiązano osobiście do płacenia składek ubezpieczeniowych za organistę Siwca, należało zaskarżone orzeczenie uchylić jako nieuzasadnione w ustawie.

Zwrot opłaty opiera się na art. 95, ustęp 1 wskazanego wyżej rozporządzenia z 27 października 1932.

Warszawa, dnia 19 września 1933 r.

Podpisy: (—) Bernaczek, (—) Dr. Rybaczewski, (—) Żeleński.

Do

Ks. Wojciecha Stachyraka w Futomie

do rąk pełn. adw.

Dr. E. Weinberga w Tyczynie, pow. rzeszowski.

Najwyższy Trybunał Administracyjny przesyła stronie skarżącej powyższy wypis wyroku. Zwrot opłaty uskuteczni Izba Skarbowa I we Lwowie.

Warszawa, dnia 25 września 1933.

Prezes.

(podpis nieczytelny).

Członek Sekretariatu Prawniczego

L. S.

Dr. Pogonowski.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

Pastoralja.

Związek SMP. w Siedlcach.

Założony w r. 1919 przez J. E. Ks. Biskupa Podlaskiego Dr. H. Przędzieckiego Związek Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej w Siedlcach rozwinął swą pracę w kierunku skupienia w formę organizacji młodzieży katolickiej i polskiej Podlasia. Gdy w pierwszych latach swego istnienia trudniej mógł swe plany realizować wobec uprzedzeń i nieufności, większej tu, niż w zachodniej połaci kraju spotykanej u szerokiego ogółu społeczeństwa, to obecnie, od lat już kilku zresztą, rozwija się organizacyjnie, rośnie liczebnie, potężnieje duchowo i zrozumieniem przez młodzież wytkniętych celów, prawie z dnia na dzień. Lody pękły. Niechęć i nieufność ogółu społeczeństwa prawie zupełnie znikły. Starsi dość żywo interesują się pracami SMP., a młodzież wprost masowo garnie się pod jego sztandary. I tak, dziś jest już prawie trudno znaleźć parafję, w którejby nie było należytego uświadomienia w tem, czem są SMP. Trudniej spotkać młodzieńca czy dziewczę, w wieku pozaszkolnym, nieznającej wyrazu „druchna“ czy „druh“, mimo faktu, że nie we wszystkich jeszcze parafjach SMP. istnieją. Na pozyskanie opinii publicznej niewątpliwie wpłynęły tu i ówdzie pisma różne, dominującą jednak rolę musiała tu odegrać żywotność i prace Związku, patronatów i samej młodzieży stowarzyszonej. W r. 1932 liczył Związek 400 SMP. z 7.500 członków.

W ogólnych zarysach zobaczymy jak ta praca wygląda i w jakich kierunkach zdąża, prowadzona przez te trzy stopnie organizacyjne, oraz jej wpływ na rozrost opinii publicznej.

Dział organizacyjny. Związek wydaje okólnik dla SMP. w postaci jednej kartki p. n. „Dział Związku SMP.“, dołączanej do każdego numeru tygodnika „Głos Podlaski“. W ten sposób utrzymuje ścisły kontakt z podległymi sobie Oddziałami, zaznajamiając ze sprawami organizacyjnymi nie tylko SMP., ale i tych wszystkich, którzy „Głos Podlaski“ czytać będą. „Głos Podl.“ wychodzi tygodniowo w nakładzie 1.300 egzemplarzy. Ponadto wydaje się w miarę zachodzących potrzeb. „Okólniki Instruktorskie“, redagowane specjalnie dla sił związkowych, rozsianych po dekanatach diecezji.

Obecnie sił instruktorskich łącznie z innymi pracownikami Związku jest 11 osób. Bezpośrednim kierownikiem Związku jest sekretarz jeneralny. Nad czałokształtem prac czuwa asystent kościelny w osobie delegata Biskupa.

Innym sposobem prac Związku, a zarazem propagandy SMP., są wizytacje Oddziałów, dokonywane przez pracowników Związku. Na zebraniu plenarnem wizytacyjnym są nie tylko zainteresowani, ale często też b. wielu gości. Wizytacyj w roku 1932 przeprowadził Związek 190. Ponadto godnym uwagi są dwa doroczne zjazdy delegowanych dla SMP. m.

i osobno dla SMP. ż., jakoteż wszystkie zloty: związkowy, dekanalny i parafjalny. W zlocie związkowym, urządzonym w 1933 r. wzięło udział przeszło 2000 młodzieży męskiej i żeńskiej, na zjazdach delegowanych teje młodzieży przybyło z całego Podlasia 515 osób w roku 1932. Złotów dekanalnych i parafjalnych zanotowano razem 10.

Przy takich manifestacjach Związek dał się poznać nawet tym, [którzyby go radzi byli nie znać wcale.

Dział religijny. Przez rekolekcje, wspólne przystępowanie do Sakramentów św., udział w większych uroczystościach kościelnych, w „Święcie Druchen“ (ostatnia niedziela m-ca maja), oraz w „Święcie Młodzieży Męskiej“ (św. Stanisław Kostka, niedziela 13 listopada), przez urządzenie akademii religijnych (Chrystusa-Króla, Królowej Korony Polskiej i innych), Związek dąży wybitnie do pogłębienia znajomości zasad wiary i etyki katolickiej.

Do tego samego celu służą istniejące przy SMP. kółka religijne, jak: eucharystyczne, marjologiczne, misyjne i t. p.

Dział oświatowo-zawodowy. Doceniając znaczenie pism, propaguje i popiera je, jak: miesięczniki organizacyjne i inne: „Przewodnik Społeczny“ (dla patronów), „Kierownik Stowarzyszeń“ (dla zarządów), „Przyjaciel Młodzieży“ (dla chłopców), „Młoda Polka“ (dla dziewcząt), „Rycerz Niepokalanej“ i inne, dwutygodniki: „Przysposobienie rolnicze“, „Współpraca“, tygodniki: „Głos Podlaski“, „Przewodnik Katolicki“, „Posiew“.

Wielką i zasadniczą rolę w rozwoju SMP. odgrywają ich zebrania: Zarządów i plenarne, odbywające się co dwa tygodnie, na których nie brak omawianych ankiet, referatów i pogadarek na tematy z różnych dziedzin. Dla nadania odpowiedniego kierunku tej pracy Związek urządza kursy dla członków patronatów oraz dla członków SMP. Program kursów dla młodzieży zawiera tematy organizacyjne i zawodowe (p. r., gosp. dom. i inne). Kursów takich w r. 1932 przeprowadził Związek: 1-dniowych — 15, 2-dniowych — 16, tygodniowych dla młodzieży żeńskiej — 34.

Podobnie jak w dziale religijnym, SMP. urządzają akademie z racji różnych uroczystości państwowych i narodowych, przedstawienia teatralne i t. p.

Przez konkursy rolnicze w SMP. Związek pragnie przygotować młodzież do życia zawodowego. W roku 1932 instruktorzy Związku obsługiwali 91 zespołów konkursowych na różne tematy, przeprowadzając trzykrotną lustrację zespołów w ciągu roku,

Dział rozrywkowy. W tej dziedzinie Związek ma na uwadze wspólne wycieczki do sąsiednich SMP., zabawy, śpiewy i gry towarzyskie z którymi młodzież zapoznaje się w „Ogniskach“ podczas przewidzianego punktu „urozmaicenia“.

Takby się przedstawiała w skróceniu żywotność Związku, patronatów i SMP.

Jak widać z tego skrótu przeprowadzanych prac, Związek dąży do wyrobienia ze swych członków: wierzącego katolika, dobrego obywatela,

mądrym zawodowca, dzielnego społecznika, chce dać swej młodzieży jak-największą dozę wychowania religijnego, moralnego, obywatelsko-społecz-nego, zawodowego i fizycznego.

Wobec takiego stanu rzeczy, wysuwa się logiczny wniosek: — ko-nieczność poparcia prac Związku, jak i wogóle ogólnopolskiej organiza-cji młodzieżowej, Zjednoczenia Młodzieży Polskiej w Poznaniu. Jednak-że jakżeż przeciwne (nielogiczne) i przykre konstatuje się momenty w ustosunkowaniu się niektórych sfer do poczynań Związku.

OGŁOSZENIA.

„Patniczym szlakiem” do Ziemi Świętej.

Na skutek olbrzymiego powodzenia pielgrzymki do Ziemi Świętej, organizowanej przez Ligę Katolicką w Katowicach, wszystkie miejsca naj-tańszej kategorii na okręcie są już wyprzedane.

Liczba wolnych miejsc droższych jest ściśle ograniczona, wobec czego osoby, które pragną wziąć udział w pielgrzymce winny niezwłocz-nie przesłać swoje zgłoszenia do Ligi Katolickiej w Katowicach, Piłsud-skiego 58 lub do P. B. P. „Francopol“ w Warszawie, ul. Mazowiecka 9.

Przy tej okazji przypominamy, że pielgrzymka wyrusza z kraju w dniu 20 lutego i zwiedzi wszystkie miejsca święte w Ziemi Świętej oraz Ateny i Konstantynopol. Osoby, które pragną zwiedzić Egipt, będą mogły wziąć udział w dwutygodniowej wycieczce dodatkowej do Egiptu.

Ks. kan. Franciszek Rutkowski opracował obszerny życiorys s. p. ks. arcybiskupa Jana Cieplaka, zawierający 400 str. druku in 80, z 50 ilustracjami w tekście. Autor przedstawia postać arcybiskupa bohatera wiary żywo i barwnie na tle stosunków religijnych i politycznych w Ro-sji. Do pracy tej zużytkowane zostały materiały nigdzie dotąd nie ogło-szone drukiem, m. in. osobista korespondencja ks. arcybiskupa.

Na treść książki p. t. „Arcybiskup Jan Cieplak”, która ukaże się w kwietniu r. b., składają się następujące rozdziały:

Przedmowa J. E. ks. arcybiskupa Nowowiejskiego.

Wstęp.

Źródła i bibliografia.

Rozdział	I.	Od lat dziecięcych do ukończenia akademji.
”	II.	Na katedrze profesorskiej.
”	III.	Biskup apostoł Tyberji.
”	IV.	Wizytacje kanoniczne w Mińszczyźnie i Rosji środkowej

Rozdział	V.	Opiekun Unji.
"	VI.	Administrator archidiecezji Mohylewskiej.
"	VII.	Arcypasterska troskliwość o duszę żołnierza.
"	VIII.	Przewrót bolszewicki.
"	IX.	Arcybiskup Cieplak wikariusz generalny.
"	X.	W obronie relikwii bł. Andrzeja Boboli.
"	XI.	Trzykrotne aresztowanie.
"	XII.	Przed czerwonym trybunałem.
"	XIII.	Proces moskiewski wobec opinii światowej.
"	XIV.	W więzieniu bolszewickim.
"	XV.	Przyjazd do Polski.
"	XVI.	W wiecznym mieście.
"	XVII.	Wśród Polaków w Ameryce.
"	XVIII.	Zgon Arcypasterza.
"	XIX.	Złożenie zwłok w grodzie Gedymina.
"	XX.	Cześć pośmiertna.

Cena egzemplarza wynosić będzie w handlu księgarskim 12 zł. Egzemplarze wcześniej zamówione *do końca lutego b. r.* kosztować będą tylko 10 zł. z przesyłką. Zamówienia kierować należy pod adresem: Księgarnia „Przeglądu Katolickiego“, Warszawa, Krakowskie Przedmieście Nr. 71.

Należność za zamówione egzemplarze można wpłacać na konto „Przeglądu Katolickiego“ w P. K. O. Nr. 19999, albo przesyłać przekazem pocztowym do Księgarni Przeglądu Katolickiego, Warszawa, Krakowskie Przedmieście Nr. 71, podając dokładny adres zamawiającego.

Uprzejmie polecamy to wydawnictwo uwadze i względom Przewielebnych Księży i osób świeckich, dla których drogą jest pamięć Arcybiskupa — męczennika.

Ks. Józef Księżopolski Lic. św. Teologii.

Dusza rosyjska i jej religijność według Bierdiajewa.

Odczyt wygłoszony dnia 3 grudnia b. r. na akademji ku czci św. Jozafata w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim.

Męczeńska postać św. Jozafata ustawicznie przypomina światu katolickiemu wielką ideę unijną. Dziś zwłaszcza wobec ogólnie wzbierającej fali bezbożnictwa sprawa połączenia kościołów jest szczególnie żywotną. Nie wolno wyznawcom Chrystusa rozpraszać sił, trzeba je skupić, trzeba utworzyć jeden wspólny, silny front przeciwko wrogiej propagandzie anarchii duchowej. Wymaga tego nie tylko wzgląd czysto praktyczny, ale wyraźna wola Zbawiciela „ut omnes unum sint“. Idea unji tak mało jeszcze doceniana przez chrześcijan jest koniecznym warunkiem przybliżenia królestwa Bożego na ziemi. Dlatego też ze Stolicy Piotro-

wej ciągle płyną nawoływania do akcji unijnej tak, że słusznie nazwano Papieża Piusa XI Papieżem unji — Papieżem wschodu.

Metodą zasadniczą w pracy unijnej według orzeczeń Piusa XI musi być przede wszystkim miłość.¹⁾

Przez wzajemne poznanie i oddalenie uprzedzeń powstanie sprawiedliwa ocena ludzi, szczerza dla nich życzliwość, która, w połączeniu z miłością Chrystusową, najwięcej przy łasce Bożej przyczyni się do zjednoczenia religijnego.

Taką metodą kierował się w swojej pracy apostołskiej św. Jozafat Kuncewicz.

Pierwszym warunkiem pracy unijnej powinno być wzajemne obiektywne poznanie. Katolicy muszą poznać „sprawy i obyczaje wschodnie“, podobnież prawosławni powinni się zaznajomić z kulturą, ideologią i historją zachodu.

Po takim poznaniu łatwo będzie przerzucić pomost pomiędzy konserwatywną, mistyczną duszą wschodnią, a realno-indywidualnym światem łacińskiego kościoła.²⁾

W studjach nad wschodem wielkie znaczenie ma poznanie psychologii narodu rosyjskiego. Dusza rosyjska jest pełną tajemnic nie tylko dla obserwatorów z zachodu, ale nawet dla samych rodowitych Rosjan. Książkę Sałtykow nazywa ją zagadką wschodu, a były rektor uniwersytetu w Kijowie Owtczynnikow porównywa ją ze sfinksem. Podobnie prof. uniwersytetu w Wilnie Zdziechowski podkreśla tajemniczość, jako charakterystyczną cechę duszy rosyjskiej.

Wobec grozy rewolucji niejednemu psychologowi rosyjskiemu budziło się pytanie: skąd ten naród zatopiony w mistycyzmie zdolny był przeżyć taką tragiczną golgotę w drodze od białego caratu do czerwonego i pograżać się w przepaść bezładu duchowego.³⁾

Ze względu na tajemniczy charakter duszy wschodniej nie można w badaniach nad psychologją narodu rosyjskiego opierać się wyłącznie na spostrzeżeniach pisarzy z zachodu, trzeba sięgnąć do świadectw synów Rosji, którzy wzrosli w środowisku i kulturze wschodniej.

Dlatego też w referacie niniejszym pragnę rzucić garść światła na duszę rosyjską według poglądów Bierdiajewa.

W pierwszej części zwrócę uwagę, jak Bierdiajew zapatruje się na idee religijne nurtujące w umysłowości rosyjskiej, w drugiej zaś, jak przedstawiało się według jego życie religijne rosyjskie w praktyce. Mikołaj Bierdiajew jest bowiem jednym z większych filozofów religijnych rosyjskich na emigracji. Przed wojną był profesorem uniwersytetu w Moskwie, gdzie razem z ks. Trubeckim i Bułgakowem redagował czasopismo „Put“. Obecnie wykłada w akademji religijno-filozoficznej rosyjskiej w Paryżu i nadal wydaje „Put“.⁴⁾

1) Por. Enc. „Ecclesiam Dei“ 12. XI. 1923. (AAS. 15 p. 580); Enc. „Rerum Orientalium“ 8. IX. 1928. (AAS. 20 p. 580); artykuł Notre travail pour l'Union, Irenikon 1930, n. 4. str. 385.

2) Por., Berg. Ex Oriente, Religiöse und Philosophische Probleme des Ostens und des Vestens, Mainz 1927, str. 70.

3) Sałtykow, Das doppelte Gesicht Russlands, Hochland 1920, z. 1 str. 15.

4) Por. d'Herbigny, L' Ame religieuse des Russes, Orient. Christ. 1924, n. 11, str. 102; oraz Pensées Russes sur L'Eglise, Orient. Christ. 1926, n. 24, str. 139.

W publikacjach swoich o psychologii rosyjskiej, a mianowicie w pracy drukowanej w dziele zbiorowym *L'Âme Russe* i w artykułach umieszczonych w „Put” uwzględnia stosunki przedrewolucyjne. W ocenie duszy rosyjskiej rzuca wiele trafnych spostrzeżeń, które obrazują pojęcia i uczucia religijne narodu rosyjskiego przed rewolucją i są kluczem do zrozumienia stosunku duszy rosyjskiej do religijności wogóle. W poglądach jego religijnych przebija duch liberalizmu, krytycznie odnosi się do współczesnej cywilizacji. Człowiek dzisiejszy, według niego, chce być „artystą, bogatym uczonym, ale zapomina, że jest przede wszystkim człowiekiem”.¹⁾

W stosunku do Kościoła katolickiego okazuje wiele zainteresowania i niekiedy sympatii.

Jako partjota o swojej ojczyźnie pisze z entuzjazmem, podkreśla piękno duszy wschodniej i cechy charakterystyczne kultury wschodu, w niektórych zwrotach widać wpływ eurazjanizmu.

Dusza rosyjska, według niego, obraca się w innym, odrębnym środowisku, aniżeli dusza zachodniego człowieka.²⁾

Warunki etniczne wywierają bowiem wielki wpływ na charakter jednostki i narodu. Rozległość geograficzna Rosji, urozmaicenie kraju, odbiły się w psychologii narodu rosyjskiego.

Tem się tłumaczy ta nieograniczoność w myślach i uczuciach duszy wschodu. Rozległość i różnorodność przestrzenna nastraja wyobraźnię i serce do mistycyzmu i idealizmu.

Na zachodzie wola ludzka podbiła pod swoje panowanie najmniejsze skrawki ziemi, ścisłymi granicami wyznaczyła własność jednostki i narodu. Stąd brak przestrzeni do nieograniczonego lotu myśli, życie jest zorganizowane, ujęte w ścisłe normy prawne, w pojęciach panuje logika i liczenie się z rzeczywistością. Warunki etniczne wschodnie stworzyły stosunek duszy rosyjskiej do religijności.

Jakie idee religijne nurtowały w umysłowości rosyjskiej przed rewolucją bolszewicką?

Według Bierdiajewa myśl religijną rosyjską charakteryzuje wolność badania, nie uznawała ona norm zewnętrznych, stwierdzających prawdę lub fałsz. Na polu wolnych badań wikwił racjonalizm religijny. Hierarchja kościelna wschodnia nie miała specjalnego przywileju podawania i tłumaczenia prawdy. Bierdiajew podkreśla, że pisarz świecki mógł być w poglądach swoich bardziej prawosławny niż metropolita. Pisarze świeccy bowiem zajmowali się zagadnieniami teologicznymi, całe dzieła poświęcali sprawom religijnym.

I tak np. Chomiakow stworzył specjalny pogląd na Kościół. Według jego pojęć Kościół jest organizacją mistyczną, niezależną od tradycji i norm zewnętrznych.

W swoich poglądach tak dalece kładł nacisk na wolność ducha, że, według zdania Bierdiajewa, stał się bardziej radykalny niż Luter.³⁾

W filozofii religijnej rosyjskiej wiał duch wolnego profetyzmu. Pra-

1) Por. Acta VI Conventus Pragensis pro studiis Orient, Ołomuniec 1930, str. 173.

2) Por. Bierdiajew, *L'Idée Religieuse Russe*, dzieło zbiorowe *L'Âme Russe*, Paryż 1927, str. 9-32; tenże, *Dwa ponimania christiaństwa*, Put 1932, n. 36, str. 17; tenże, *Duchownoje sostojanje sowremiennoago mira*, Put 1932, n. 35, str. 56.

3) Por. Bierdiajew, d. c. str. 16.

wie cała literatura religijna świecka hołdowała tym ideom. Chomiakow, Dostojewski, Gogol, Tołstoj, Sołowiew, Leontiew, Rozanow i Fedorow — oto pionierzy nowego mistycznego pojmowania chrześcijaństwa.

Ogólny oficjalny kościół stał zdala od tych poglądów. Tymczasem one z książek wsiąkały w elitę inteligencji rosyjskiej, i urabiały ją w kierunku idei przemiany stosunków.

Pisma filozofów miały charakter mesjaniczny.

Przeciwstawiali się rozpraszaniu ducha, głosili konieczność koncentracji sił duchowych i wyzwolenia duchowego od supremacji świeckich zagadnień i celów.

Filozofia religijna rosyjska mało zwracała uwagi na sprawy organizacji życia, postępu kulturalnego, polityki i t. p. zajmowała się raczej tematami religijnymi i psychologią człowieka. Na tle tych wolnych dociekań religijnych wytworzyło się specjalne ujęcie stosunków Boga do świata i człowieka. Uznawano ontologizm. Energia Boża działa w świecie realnie, objawia się w życiu ludzkim w każdej poszczególniej duszy. Autorytet zewnętrzny, prawny jest zbyt słaby, bo jako kryterjum prawdy wystarczy doświadczenie religijne, intuicja wewnętrzna. Stąd z tej intuicji zrodziły się dziwne i oryginalne poglądy apokaliptyczno-eschatologiczne. Rosjanie, według obserwacji Bierdiajewa, bardzo uroczyście obchodzą święto Zmartwychwstania Chrystusa Pana. Święto to jednocześnie przypomina prawdę eschatologiczną o powtórnej przyjeździe Zbawiciela. W związku z tem wyłoniła się w literaturze religijnej rosyjskiej koncepcja bliskiego już ukazania się Zbawiciela. Zaczęto wyczekiwać cudu, kataklizmu, który świat zreformuje.

Drogą historycznego postępu ludzkości się nie poprawi, w sprawie reformy świata musi zająć interwencja Boża.

Niektórzy autorowie wspominali nawet o kosmicznym zburzeniu świata i zapanowaniu Jeruzalem świętego na ziemi. Dusza zarówno inteligenta, jak i prostaka kierowała się w aspiracjach swoich mistycznych do tego nowego świata, który powstanie na gruzach dzisiejszego kosmosu. Tematem rozmyślań, stała się walka ostateczna Chrystusa z Antychrystem.¹⁾

Tem się tłumaczy takie małe zwracanie uwagi na zjawiska bieżącego życia, na postęp kulturalny i cywilizacyjny, na organizację i formy zewnętrzne.

Idea bliskiej przemiany stosunków zajmowała myśl i uczucie.

Stąd też kościół wschodni, podług Bierdiajewa, odznaczał się biernością i zastojem, gdy tymczasem kościół zachodni charakteryzuje aktywizm i dynamizm.

W połączeniu z ideą nastania czasów apokaliptycznych i powtórnego przyjeźścia Chrystusa Pana na ziemię połączona była idea powszechnego wyzwolenia się od nieszczęść i cierpień tego życia. Wszystko rozpatrywano pod kątem zbawienia. I to zbawienia nie tylko jednostek, ale wszyscy się mają solidarnie wybawić. Dostojewski wyraził to w zdaniu „wszyscy odpowiedzialni są za wszystkich“. Myśl tę na podłożu religijnem rozwijali: Sołowiew, Gogol, Tołstoj, Dostojewski, Leontiew i Fedorow.

1) Por. Bierdiajew, d. c. str. 26.

Nastawienie mistyczne w umysłowości rosyjskiej wykorzystywała też literatura rewolucyjna jak: Herzen, Bieliński, Termiczewski, Bakunin i inni. Oni to pod płaszczykiem dążeń do ogólnego wybawienia ludu od cierpień przygotowywali drogę nihilizmowi.

Pragnienie poprawy stosunków zajmowało powszechnie umysły filozofów rosyjskich. Tem się tłumaczy bierność narodu rosyjskiego wobec rewolucji. W przewrocie tym dopatrywano się kataklizmu, po którym nastąpi nareszcie to upragnione państwo Boże na ziemi. Zjawi się Chrystus i spełni się obietnica ogólnego zbawienia ludzkości. Ustaną kłopoty i cierpienia tego świata, ludzie będą aniołami. Tymczasem stało się inaczej.

Bolszewizm rozpoczął walkę z wszelkimi przejawami życia religijnego w Rosji.

Z tego krótkiego zestawienia, według poglądów Bierdiajewa, idee nurtujących w umysłowości rosyjskiej widać, że myśl religijna rosyjska w literaturze świeckiej zesłała z drogi zdrowego pojmowania zjawisk religijnych na tory wolnych badań, marzycielstwa i mistyczno-uczuciowego ujmowania życia. W duszy ludzkiej jest naturalna dążność do celu, do Boga, do zdobycia równowagi ducha i spokoju w walce między niższymi a wyższymi władzami duszy. Z tej to dążności powstały w umysłach pisarzy rosyjskich takie poglądy oparte na wewnętrznej intuicji, a nie na logice normowanej autorytetem nauczającego Kościoła.

Idee te znalazły oddźwięk w codziennym życiu, w kulcie i w praktycznym ustosunkowaniu się do religii.

W praktyce religijnej lud rosyjski, mało uświadomiony w prawdach wiary, żył tradycją, poszedł do ikon, rozkochał się w liturgji. Masy religijnie wychowywały się, według Bierdiajewa, w cerkwi, biorąc udział w liturgicznych obrzędach, w śpiewie i czci świętych obrazów. Dźwięk dzwonów, blask świec, melodie melancholijnych pieśni, nastrojały mistycznie duszę wschodnią.

Nieumiejący czytać i modlić się z książki prosty lud rosyjski czuł obecność Boga w życiu liturgicznym cerkwi. Cześć Bogu oddawał nie myślą, ale uczuciem i sercem. To też religję prawosławną nazywano liturgiczną.

I tu tkwiła różnica między Kościołem wschodnim a zachodnim, między światopoglądem religijnym duszy wschodniej i zachodniej. Kościół zachodni, jak twierdzi Bierdiajew, stworzył imponującą kulturę. Katolicyzm wszedł we wszystkie przejawy życia, myśl ujął w posłuszeństwo prawdom i dogmatom, życie zorganizował normami, słowem wchodził w ducha czasu i potrzeby duchowe człowieka. Kościół wschodni tymczasem nie ujął w swe ręce wychowania i uświadomienia religijnego, nie podkreślił konieczności w życiu religijnym karność i posłuszeństwa, nie zwrócił uwagi na bieg życia ludzkiego. To też dla duszy wschodniej obojętnymi się stały zewnętrzne wypadki, zamknęła się w sobie przed zagadnieniami kultury, polityki, sztuki, organizacji życia społecznego i t.p.

Tak było, według Bierdiajewa, w całej historii Kościoła wschodniego. Stąd też pochodzi różnica między mistyką i ascezą wschodnią, a zachodnią. Asceci katoliccy jak np. św. Franciszek z Asyżu, św. Teresa byli ludźmi wielkiej cywilizacji zewnętrznej, wyrosli w środowisku kulturalnym, pozostawili dzieła o wielkiej wartości duchowej. Mistycy zaś wschodni zamykali się w głębi własnej duszy, chronili się przed przeja-

wami cywilizacji, szli po drodze rezygnacji duchowej, nie zostawili poważniejszej literatury astetycznej. Podobnie religijność praktyczna mas opierała się wyłącznie na uczuciu, dlatego też wskutek nastawienia mistycznego duszy wschodniej, łatwo było o wykołowanie zdrowej myśli religijnej i wprowadzenie jej na manowce sekciarstwa ¹⁾.

W sprawach wiary i etyki zamiast posłuszeństwa kościołowi i jego przedstawicielom zaczęto przypisywać nadzwyczajne dary charyzmatyczne t. zw. „starcom“, czyli jednostkom szczególnie oddającym się rozmyślaniom religijnym i mistycyzmowi.

„Starcy“ mieli szczególną łaskę od Boga, oni nawet według poglądów pisarzy teologicznych, należeli do hierarchji kościelnej. Tymczasem ci „starcy“ stawali się często założycielami sekt, nie mając bowiem gruntownej znajomości prawd wiary, opierali się na intuicji, fanatyzowali często prosty lud, który darzył ich swoim zaufaniem.

Doszukiwanie się nadzwyczajności w „starcach“ znamionowało nawet inteligencję, dowodem tego był sam dwór carski, u którego wielkiem wzięciem cieszył się typ takiego starca, jak Rasputin.

W związku z duchem mistyzmu duszę rosyjską cechuje, według Bierdiajewa, wielkie zaparcie się i lekceważenie dóbr doczesnych. Naród rosyjski nie miał w naturze swojej dążności do opanowania ziemi, do podkreślania własności, do komfortu życia. Pod wpływem poglądów filozoficznych i religijnych utarła się w psychologii rosyjskiej idea „pielgrzymstwa“ ²⁾. Ludzie są pielgrzymami na tej ziemi, ideałem ich jest świętość, a tę osiąga się przez zerwanie z doczesnością, przez proste, dalekie od wygod światła życie. Nikt tak łatwo nie wyrzeknie się dla idei: własności, rodziny, władzy, jak Rosjanin.

Tem nastawieniem mistycznym do przejawów życia zewnętrznego tłumaczy Bierdiajew obojętność ogółu do rewolucji.

Ogół nie chciał walczyć o swoje przywileje, o prawa i posiadanie, wszystko to bowiem rzeczy przejściowe, doczesne, przyjdzie nowy świat, rozpocznie się nowe życie — życie ducha i miłości.

W ogólnej ocenie duszy wschodniej podkreśla Bierdiajew, że tajemniczość duszy rosyjskiej polega na możliwości wywołania w niej kontrastów psychologicznych, czynów biegunowo różnych.

Dowodem tego jest rewolucja bolszewicka, gdzie okazało się, iż największe dobro może się w duszy rosyjskiej zamienić w największe zło, a mistyczne ustosunkowanie się do dóbr ziemskich przeobrazić się może w nihilizm. Przewidział tę cechę niebezpieczną narodu rosyjskiego Dostojewski i zwracał uwagę na to, że w duszy rosyjskiej litość przeistoczyć się może w okrucieństwo, a wolność w tyranję.

Oto kilka uwag nad psychologią rosyjską według Bierdiajewa.

Podkreśliłem tylko cechy ogólne, charakterystyczne, w świetle bowiem tych wytłumaczyć sobie można wiele innych szczegółowych momentów z psychologii religijności narodu rosyjskiego.

1) Por. ks. K. Dębiński, [Raskoń i sekty prawosławnej cerkwi rosyjskiej, Bib. dzieł chrześ., Warszawa 1910.

2) „Strannicestwo“.

Z krótkiego tego rzutu myśli na duszę wschodnią okazuje się, że dusza ta pod wielu względami różni się od duszy zachodniej. Charakter narodu rosyjskiego ma wiele cech swoistych, odrębnych.

Tragedja cała religijności rosyjskiej leżała w tem, że naród rosyjski myśli zrodzonych w żywej wschodniej wyobraźni i uczuć nie poddał pod filtr logiki, normowanej nauką kościoła.

Wyobraźnia i emocja stworzyły religijność powierzchowną, umysłowość zarówno inteligenta, jak i prostaka nie była wdrożona w prawdy wiary. To też religijność nacechowana mistycyzmem i idealizmem mogła łatwo zbroczyć z drogi wytkniętej przez wiarę i autorytet nauczającego kościoła.

Na zakończenie zaznaczyć trzeba, że Bierdiajew wierzy silnie, iż po katastrofach, które spotkały naród rosyjski, religijność w duszy wschodniej odrodzi się gruntownie, zabłyśnie nad Rosją nowy blask życia religijnego, mistyczna dusza rosyjska musi wybuchnąć żywym płomieniem miłości ku Bogu. Rosja przeżywa walkę duchową, w tej walce podkreśla Bierdiajew konieczność unji wschodu z zachodem.

„Zerwanie bowiem z zachodem, z jego życiem religijnem jest“, według niego, „sprzecznem z ideą religijną rosyjską“.

Już Dostojewski ślicznie w dziełach swoich stwierdzał wielką wartość kultury i cywilizacji zachodu. Chomiakow nazwał Europę zachodnią krajem świętych cudów. „Naród rosyjski przeto musi przejść przez wielką pokutę i oczyszczenie. Od zachodu musi się nauczyć karność, męstwa duchowego i aktywności. Tylko unja duchowa wschodu z zachodem zdoła się przeciwstawić siłom Antychrysta“¹⁾. Oto są słowa prawosławnego Rosjanina, który zetknął się z zachodem i poznał duchowe oblicze religijności Kościoła łacińskiego,

Kto wie, czy Opatrzność Boża nie zamierzyła przez krzyż i „chrzest krwi“ doprowadzić Kościół wschodni do zmartwychwstania w unji z Kościołem zachodnim i spełnienia się słów modlitwy „credo unam, sanctam, catholicam et apostolicam Ecclesiam“.

---

1) Bierdiajew, d. c. str. 31sq.

INFORMACJE.

Poszukiwanie spadkobierców.

Konsulat Polski w Lille poszukuje za pośrednictwem Syndykatu Emigracyjnego spadkobierców Wiktora Gamby, urodzonego dn. 9 października 1900 r. w Rudzie, syna Franciszka i Florentyny Dokop. Wiktor Gamba zmarł dn. 6 sierpnia 1933 r. w Marquette-lez-Lille.

Osoby zainteresowane winny się zwrócić do Centrali Syndykatu Emigracyjnego w Warszawie (ul. Niecała 7) lub bezpośrednio do Konsulatu Polskiego w Lille (adres: Lille, 45 Boulevard Carnot).

Poszukiwanie p. Teofili Gareckiej.

Poszukuje się p. Teofili Gareckiej z domu Pluta, lat około 40, która w 1913 r. brała ślub z Bolesławem Gareckim w parafii Chlewiska, woj. Łódzkie.

Osoby mogące podać informacje o poszukiwanej, proszone są o zwrócenie się do Centrali Syndykatu Emigracyjnego w Warszawie (ul. Niecała 7) lub do Polskiego Biura Międzynarodowej Pomocy Emigrantom w Warszawie (ul. Mokotowska 12 m. 10).

Poszukiwanie rodziny Wichrzyckich.

Antoni Twardowski, zamieszkały w b. Cruz del Eje T.C.C.N.A. prowincja Cordoba Rep. Argentina Sud America poszukuje w Polsce swych siostrzeńców i siostrzenic: Waclawa, Stanisława, Leokadij i Janiny Wichrzyckich, których wychowywała babka, p. Twardowska w mieście Nieaszawie, już nieżyjąca obecnie.

Osoby, mogące o poszukiwanych udzielić informacji, proszone są o skomunikowanie się z Polskim Biurem Międzynarodowej Pomocy Emigrantom w Warszawie, ul. Mokotowska 12 m. 10.

Poszukiwanie spadkobierców.

Konsulat Polski w Lille poszukuje za pośrednictwem Syndykatu Emigracyjnego spadkobierców po ś. p. Romanie Grabowskim, urodzonym dn. 3 marca 1888 r., syna Piotra i Ludwiki Milewskiej. Miejsce urodzenia zmarłego nieznane.

Osoby zainteresowane winny się zwrócić do Centrali Syndykatu Emigracyjnego w Warszawie (ul. Niecała 7) lub bezpośrednio do Konsulatu Polskiego w Lille, 45 Boulevard Carnot (France).

BIBLIOGRAFJA.

Deotyma „Królowa Jadwiga” czyli „Księga miłości”. Warszawa, 1933 r. str. 93x3 nieliczb. Cena 1 złoty u wydawcy. Ks. Kanonik S. Kuczyński, wydawca tej książki, tak o niej pisze:

„W 25-ą rocznicę śmierci zasłużonej i natchnionej poetki *Deotymy — Jadwigi Łuszczewskiej*, wydajemy dwie perły jej talentu, nieznane ogółowi.

Pierwsza, to „*Królowa Jadwiga*” czyli „*Księga Miłości*”, w której

twórczyni „Polska w pieśni“ przedstawia w przedziwnych obrazach tajemnice nieba w sprawie przyszłej unji Litwy z Polską. W drugiej części poetka zstępuje na ziemię, ażeby nam ukazać Jadwigę w wieku dziecięcym, wyrażającą zgodę na objawioną jej przez Serafina wolę Bożą, robiąc wielką ofiarę z całego swego życia.

W czasach obecnych, kiedy sprawa beatyfikacji królowej Jadwigi jest na porządku dziennym, ten rys z jej lat dziecięcych, pełen wielkich cnót wiary i miłości może się przyczyni do pogłębienia tej naszej ukochanej i świetlanej postaci.

Drugi obraz, to „Biesiada u Ziemomysła“ przenosi nas w czasy przedhistoryczne, kiedy kmieciowie, zebrani na uroczystość postrzyżyn przyszłego pierwszego króla Mieczysława, rozprawiają o swoich smutkach i obawach, o odwiecznych naszych wrogach Niemcach. Zarysowuje się tutaj zmierzch pogaństwa i świt chrześcijaństwa.

Oby te dwa przepiękne utwory przypomniały szerszemu ogółowi, a w szczególności naszej młodzieży, niezapomniane zasługi wielkiej Mistrzyni słowa — Deotymy“.

Pisząc się całkowicie na te słowa Szanownego Wydawcy, polecamy W. Duchowieństwu to dzieło do bibliotek parafjalnych, szkolnych i naszych S. M. P.

Adres wydawcy ks. kanonika S. Kuczyńskiego Warszawa, ul. Nowe Miasto 2.

† Cz. Bp.

Nowe wydawnictwo N. I. A. K.

Ukazało się na okres Wielkiego Postu aktualne nowe wydawnictwo Naczelnego Instytutu A. K.:

Ks. Dr. Prof. Kazimierza Kowalskiego: Nauki rekolekcyjne o Akcji Katolickiej. Biblioteka Rekolekcyjna nr. 5.

W książce tej zebrał autor, wybitny znawca zagadnienia, znakomity mówca i rekolekcjonista, cenne i głębokie nauki swoje, wygłaszane w swoim czasie do działaczy Akcji Katolickiej. Książka stanowić będzie bardzo wartościowy i pożyteczny materiał, ułatwiający XX. rekolekcjonistom opracowywanie nauk dla naszych działaczy. Nauki ks. Kowalskiego, oparte na głębokich rozważaniach teologicznych i filozoficznych, poruszają i ujmują trafnie najistotniejsze problemy, z jakimi działacz katolicki i apostoł świecki w zakresie idei i praktyki Akcji Katolickiej spotkać się może. Książka stanowić może również bardzo pouczającą lekturę i materiał do rozmyślań. Przeznaczona jest w pierwszym rzędzie dla inteligencji.

Nowy tom Biblioteki Rekolekcyjnej jest znacznie większej objętości, jak tomiki dotychczasowe, obejmuje bowiem 100 stron, to też cena jej wynosi 2.50 zł. Szanownym Instytutom Diecezjalnym oddajemy ją do rozsprzedaży z rabatem 30% t. j. za 1.75 zł.

Pierwszy w b. r. zeszyt **Ateneum Kapłańskiego**, z mies. stycznia (Włocławek, Seminarjum Duchowne) posiada dość urozmaiconą treść: Ks. Dr. Pastuszka z Warszawy, omawia irracjonalizm w najnowszej filozofii (Dok. n.), profesor Seminarjum Sandomierskiego, ks. Dr. W. Granat pisze na temat „Podstawy dogmatyczne Akcji Katolickiej“, ks. S. Wyżyński w artykule „Kultura bolszewizmu a inteligencja polska“ porusza aktualne zagadnienia wpływów bolszewickich w Polsce. — Wśród spraw pasterskich i religijno-społecznych ks. E. Grzymała (Rzym), podaje szereg wiadomości o Silvanji, oryginalnej organizacji młodzieży szkolnej, prowadzącej własnymi siłami wydawnictwa i kolportaż książek katolickich. Ks. J. Unszlicht, w art. „Rozgrzeszanie neomaltuzjanistów“ daje wskazówki jak w poszczególnych wypadkach należy kierować sumieniem penitentów. Ks. J. Mańkowski (Obra), podaje przegląd misyjny z Ameryki Północnej. Ks. J. Zieja (Warszawa), omawia ideowe prądy w ruchu młodzieży Wiciowej. Dr. Zuzelski, przegląd prasy, z dziedziny współczesnych przejawów moralności publicznej. — W przeglądzie naukowym J. M. Bocheński (Rzym) omawia współczesny stan zagadnienia przyczynowości. Zeszyt zawiera szereg recenzji (Słomkowski, Puciata, Krzesiński, Siwek, Arcbp. Teodorowicz, Lortz, Smidoda, Kłapkowski, Cizsak, Wronka i w. i.) oraz dodatek: Bibliografia religijna.

Ks. Tadeusz Graliński. 1900-letni Jubileusz Odkupienia Ludzkości (dekrety, objaśnienia i modlitwy). Nakładem autora, Łódź—1933 r. Stron 81. Zamawiać można u autora, Łódź, par. św. Antoniego. Cena z przesyłką 1 zł. 25 gr. Rachunek w P. K. O. 144.480.

Książeczka ta ma na celu zaznajomienie wiernych z Jubileuszem Odkupienia Ludzkości, którego zapowiedzenie ogłosił Ojciec św. w Nowy Rok 1933 r., dla uczczenia 1900-letniej rocznicy śmierci Pana Jezusa.

Jubileusz ten trwa cały rok, począwszy od 2 kwietnia 1933 r. do 2 kwietnia r. 1934.

Książeczka ta więc duże może oddać usługi tym wszystkim, którzy pragną wiedzieć o jubileuszu i z jego łask korzystać.

Ks. J. Gr.

Ks. Joachim Wiktor Król. „Pokój Wam!“ Boży rok w krótkich naukach niedzielno-świętecznych. Pelplin 1932. Księgarnia „Pielgrzyma“, Stron 166.

Książka ta zawiera krótkie przemówienia po mszy czytanej rannej na okres Bożego Narodzenia, Wielkiej Nocy i po Zielonych Świątkach. Oryginalne tematy tu się znajduje; np. Wieniec święt, w Rodzinnem kole, Poznaj samego siebie, Ty a kapłan i t. p. Wielki Post ma też kilka nauk — osoby biblijne są tu zazwyczaj tematem. Książka bezwątpienia zasługuje na polecenie szczególnie Duchowieństwu.

Ks. J. Gr.

Ks. prof. Bernard Bartmann. „Stworzenie“ Bóg — Świat — Człowiek. Z niemieckiego oryginału przełożył ks. Wacław Zajączkowski T. J., Kraków 1933. Nakładem Wydawnictwa Księży Jezuitów. Stron 150.

Jest to rozprawa o stworzeniu przez Boga świata i człowieka. W żadnej chyba dziedzinie nie szerzy się dzisiaj tyle świadomych czy nieświadomych fałszów, ile o stworzeniu. I dlatego ta przejrzysta rozprawa wielkie oddaje wszystkim usługi, ale szczególnie nam kapłanom, opowiadaczom nauki Bożej wielkim tego świata i małuczkim.

Ks. J. Gr.

Jezus Eucharystyczny naszym podczas ziemskiej podróży Przewodnikiem. Sześć kazań o Najśw. Sakramencie. Z niemieckiego przełożył *O. Ireneusz Kmieciak*, Lwów 1934. Nakładem OO. Reformatów, Lwów, ul. Janowska 66. Cena 1 egz. 3 zł.

Red.

Redaktor **Ks. Jan Grabowski.**

Drukarnia Federacji w Siedlcach, ulica Piękna Nr. 34, telefon Nr. 30.

**KONFERENCJA
Z KSIĘŻMI DZIEKANAMI,**

**która miała się odbyć 16 lutego
r. b. — odbędzie się 28 lutego
r. b., o godzinie 10-ej rano w sali**

Kurji Diecezjalnej Podlaskiej

w Siedlcach.
